herpy

SKINKAR

Centralian Blue-Tongued Lizard

Tiliqua multifasciata

En kraftig skink från Australiens torra inland med en bred, ljusgrå till ljusbrun kropp och talrika orangebruna tvärband från nacke till svansspets. *Tiliqua multifasciata* har ett stort huvud, en svart rand bakom ögat och en blå tunga, och den kräver ett stort, torrt terrarium med värme och UVB.

Familj: Scincidae Tidigare namn: *Tiliqua occipitalis multifasciata*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**40-45 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**15-20 år**
Aktiv	**På dagen och i skymningen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Öken och halvöken**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**150 × 60 × 45 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**21-29 °C**
Värmeplats	**37-40 °C**
Temperatur, natt	**18-24 °C**
Luftfuktighet	**20-40 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter, frukt, växter och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Levandefödande**
Kullstorlek	**2-10 ungar**
Kullar per år	**1**
Dräktighet	**90-120 dagar**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga III**
EU-bilaga	**Bilaga C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Tiliqua multifasciata är en kraftigt byggd skink med kort, bred kropp, ett särskilt stort huvud och korta ben. Den är bland de största av alla skinkarter. Vuxna djur är 40-45 cm långa inklusive den korta, förhållandevis smala svansen, kroppen från nos till kloak mäter upp till 30 cm, och vuxna djur väger omkring 200 g. Grundfärgen är blekbrun till grå, och tvärs över kropp och svans löper nio eller fler orangebruna band som är mycket bredare än mellanrummen och smalast mitt på ryggen. En svart rand omger ögat och fortsätter till strax ovanför örat, och baksidan av låren är svart. Buken är gräddvit till vit. Liksom hos alla arter i släktet är tungan blå och visas upp som hot tillsammans med ett kraftigt fräsande och öppen mun.

T. multifasciata liknar den närbesläktade *Tiliqua occipitalis*, som den tidigare räknades som underart till. De två arterna lever i delvis samma trakter. *T. multifasciata* känns igen på de smala, talrika banden och den svarta randen bakom ögat. Arten är sällsynt i terraristiken.

Utbredning och livsmiljö

Tiliqua multifasciata lever i det inre och nordvästra Australien. Utbredningen går från norra halvan av Western Australia genom norra South Australia och Northern Territory till västra Queensland, och arten är också känd från det yttersta nordvästra hörnet av New South Wales. Typlokalen är Hermannsburg Mission vid övre Finke River i Northern Territory.

Arten är inte hotad, men bränder, uppsplittring av livsmiljöerna och den giftiga, införda *Rhinella marina*, som djuret kan dö av att äta, är hot i de norra trakterna.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Arten lever i torra och halvtorra trakter: steniga kullar, röda sandöknar och slätter med spinifexgräs. Den är markbunden och stationär: de enskilda förflyttningarna är korta, och ett djur rör sig sammanlagt omkring 120-245 m per dag. Djuret söker skydd under buskar, stenar och grästuvor och i hålor och solar i öppen terräng. Arten är i första hand dagaktiv, men en del bestånd ändrar dygnsrytm med årstiden och är också framme under de svalare timmarna. Aktiva djur har en kroppstemperatur på omkring 33 °C.

Klimatet har varma, torra somrar och kalla nätter, särskilt på vintern, och nederbörden är sparsam och oregelbunden. Födan är allsidig, med en stor andel växter: mageninnehållet består av frön, insekter, gödsel från husdjur och rester av ryggradsdjur som fåglar och kräldjur.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Tiliqua multifasciata*. Skötseln bygger på de nära släktingarna *Tiliqua occipitalis* och *Tiliqua rugosa*, som kommer från liknande torra trakter, och på *Tiliqua scincoides*; terrariemått, temperaturer, UVB-zon och dräktighetens längd är lånade från dem.

Arten är markbunden och klättrar inte mycket, så golvytan är det viktigaste. Ett terrarium på 150 × 60 × 45 cm (längd × bredd × höjd) är ett rimligt minimum för ett par; för ett enskilt djur är 120 × 60 × 45 cm det minsta. Större är bättre, eftersom djuret rör sig mycket under dagen.

Bottnen kan vara en blandning av sand och lerhaltig jord som håller lite fukt djupare ner, täckt av torra löv och gräs. Ställ in ett par gömställen av bark eller rör, en platt sten under värmelampan och en låg, stabil skål med vatten. Terrariet ska ha lock, eftersom djuret kan klättra upp längs inredningen. Se till att det finns god ventilation utan drag.

På sommaren kan djuren hållas utomhus i en grävsäker inhägnad med sol, skugga och torrt skydd, när vädret tillåter.

Läs mer: Ljus och UVB

TEMPERATUR

Terrariet ska ha en tydlig gradient. Solplatsen under en spotlampa ska ha en yttemperatur på 37-40 °C, och resten av terrariet ska på dagen vara 21-29 °C, svalast i den motsatta änden. På natten släcks ljuset, och temperaturen får sjunka till 18-24 °C. Extra värme på natten behövs bara om rumstemperaturen sjunker under 18 °C; använd då ett keramiskt värmeelement utan ljus.

Använd en termostat på värmekällan, och mät med en infraröd termometer på solplatsen och med digitala termometrar i båda ändar. Använd aldrig värmestenar med inbyggt värmeelement, eftersom de kan ge brännskador. En platt sten som lampan värmer upp ger värme både uppifrån och underifrån. Vinterhärva är inte dokumenterad för arten i fångenskap, men i naturen är vinternätterna kalla.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Arten kommer från torra trakter och trivs vid en luftfuktighet på 20-40 %. Håll bottnen torr och ventilationen god, för ihållande fukt i bottnen kan ge svampinfektioner på buk och fötter.

Ge färskt vatten i en stabil, låg skål, och byt det ofta. Djuret ömsar skinn flera gånger om året, ofta i stora stycken; sitter det kvar hudrester på tår och svans hjälper ett ljummet bad eller ett lätt fuktigt gömställe.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten lever i starkt solljus, så terrariet ska ha kraftigt ljus och UVB 8-12 timmar per dag. Ge UVB motsvarande Ferguson-zon 3 med ett UV-index på omkring 3 på solplatsen. Djur som får UVB har en högre nivå av D-vitamin i blodet än djur som bara får tillskott.

Använd ett UVB-rör som täcker ungefär halva terrariets längd, och byt det enligt tillverkarens anvisning, eftersom UVB-strålningen avtar även om ljuset ser oförändrat ut. Det får inte finnas glas eller plast mellan röret och djuret, och djuret får inte kunna komma närmare röret än omkring 25 cm.

UTFODRING

Tiliqua multifasciata är allätare och äter i naturen en stor andel växtföda: frön och växtdelar, men också insekter och kadaver. I fångenskap ska kosten vara allsidig. Ge gröna blad, ogräs och blommor, dessutom insekter som kackerlackor, gräshoppor och silkesmaskar, snäckor och då och då lite magert kött eller ägg. Frukt ska högst utgöra en tiondel av kosten. Unga djur ska ha mer animalisk föda än vuxna, och vuxna djur ska ha minst hälften av fodret som grönt.

Strö kalk och ett vitamin- och mineraltillskott över fodret. Ungar under 3 månader utfodras dagligen, unga djur på 3-8 månader tre gånger i veckan och vuxna en till två gånger i veckan. Vuxna djur blir lätt för feta, så håll koll på kroppsform och vikt, och minska när det behövs. Ge inte avokado, lök eller citrusfrukter, och använd bara snäckor från platser utan snigelgift.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är lugn och stationär och vänjer sig vid försiktig hantering, men är inte ett djur som ska bäras runt. Ett hotat djur fräser med öppen mun och visar den blå tungan. Lyft alltid under buken, och stötta hela kroppen. Djuret kan bita, och käkarna är starka.

Håll ett enskilt djur eller ett par. Håll inte två hanar tillsammans, och sätt aldrig ihop nya djur utan karantän och uppsikt. Djuret vilar mycket och kan ligga stilla i sitt gömställe under långa perioder.

Läs mer: Karantän och hygien

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen liknar varandra, och inga säkra yttre kännetecken är kända. Könsbestämning bör överlåtas till en veterinär med erfarenhet av kräldjur. Ålder och storlek vid könsmognad är inte dokumenterade för arten. Unga djur bör inte sättas i avel förrän de är fullvuxna.

PARNING

Djuren parar sig sannolikt på våren efter en sval period med kortare dagar, som hos de nära besläktade blåtungeskinkarna, och hanen håller fast i honans nacke under parningen. Ett par ska ha gott om utrymme och gömställen, så att honan kan dra sig undan. Ta ut hanen om han biter eller förföljer honan.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Arten föder levande ungar, 2-10 i en kull. Honan får förmodligen högst en kull om året. Hon ska ha gott om föda och kalk under hela dräktigheten, men äter ofta mindre strax före födseln. Ge henne en extra varm plats och ett lugnt terrarium.

INKUBATION

Det finns inga ägg att inkubera. Dräktigheten varar förmodligen 3-4 månader. Honan ska ha solplats, UVB och varierad föda, och terrariet ska hållas lugnt. Ungarna äter normalt fosterhinnorna efter födseln.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är fullt utvecklade vid födseln, omkring 7 cm från nos till kloak och knappt 20 g, och klarar sig själva. Ta bort dem från modern, och håll dem i ett terrarium med torr botten, gömställen, värme och UVB. Ge dem föda dagligen med små insekter, snäckor och hackat grönt, pudrat med kalk. Unga djur behöver mer animalisk föda än vuxna. Tillväxten i fångenskap är inte dokumenterad.

Hälsa och vanliga misstag

De flesta problem beror på skötseln. De typiska är:

- Metabol skelettsjukdom vid brist på kalk, D-vitamin eller UVB. Det ger mjuka käkar och sneda ben.
- Ömsningsproblem där hudrester sitter fast på tår och svans.
- Svamp- och hudinfektioner på buk och fötter vid ihållande fukt i bottnen.
- Övervikt vid för mycket foder, särskilt för mycket protein och fett.
- Kvalster och fästingar, särskilt på djur från naturen.
- Luftvägsinfektion vid för låga temperaturer och drag.

Sätt nya djur i karantän i minst en månad. Djuret döljer sjukdom väl, så kontakta en veterinär med erfarenhet av kräldjur vid förändrad aptit, viktminskning, flytningar från näsa eller ögon eller svullnader.

Läs mer: Vanliga sjukdomar och tecken på sjukdom

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.